

Regeringens proposition

2010/11:113

Ökad flexibilitet och förbättrad återbetalning inom
studiestödssystemet

Prop.
2010/11:113

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 april 2011

Fredrik Reinfeldt

Nyamko Sabuni
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I syfte att uppnå ett mer flexibelt studiemedelssystem som är bättre anpassat till vissa högskoleutbildningars studieupplägg föreslås i propositionen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att studiemedel får lämnas för annan tid än studietid.

Regeringen gör dessutom i propositionen bedömningen att studiemedel bör kunna lämnas för 40 veckor under ett normalstudieår, trots att studier bedrivs under ett färre antal veckor. Studierna bör dock totalt sett omfatta 60 högskolepoäng och bedrivs i minst 36 veckor under ett normalstudieår. Detta bör bara gälla vid högskolestudier på utbildningsprogram som före den 1 januari 2010 har haft ett upplägg som innebär att ett normalstudieår motsvarar mindre än 40 veckor men minst 36 veckor och avse studier som har bedrivits från och med den 1 juli 2008.

Vidare föreslår regeringen dels att en skyldighet för studiestödstagare att lämna aktuell adress till Centrala studiestödsnämnden ska införas, dels att preskriptionstiden för studiestödsfordringar ska förlängas så att en förbättrad återbetalning av studieskulder kan uppnås.

Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2011.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).....	5
3	Ärendet och dess beredning.....	8
4	Ett effektivt och rättvist studiestödssystem med förbättrad återbetalning	9
5	Viss flexibilitet i regelverket behövs	10
5.1	Studiemedel för annan tid än studietid i vissa undantagsfall	11
6	Förbättrad återbetalning av studieskulder.....	15
6.1	Återbetalning sker enligt tre olika lånesystem	15
6.2	Återkrav av studiestöd	16
6.3	Förbättrade adressuppgifter.....	16
6.3.1	Skyldighet att lämna uppgift om aktuell adress	17
6.4	Preskriptionstid för studiestödsfordringar	21
6.4.1	Allmänt om preskription	21
6.4.2	Preskriptionsrisker inom studiestödssystemet	22
6.4.3	Förlängd preskriptionstid för studiestödsfordringar.....	23
7	Ikraftträdande.....	27
8	Konsekvenser.....	28
8.1	Viss ökad flexibilitet när gäller för vilken tid studiemedel kan lämnas	28
8.1.1	Ekonomiska konsekvenser	28
8.1.2	Administrativa konsekvenser	29
8.1.3	Konsekvenser för den enskilde	29
8.2	Förbättrade adressuppgifter.....	30
8.2.1	Ekonomiska konsekvenser.....	30
8.2.2	Administrativa konsekvenser	30
8.2.3	Konsekvenser för den enskilde	30
8.3	Förlängd preskriptionstid	30
8.3.1	Ekonomiska konsekvenser	30
8.3.2	Administrativa konsekvenser	31
8.3.3	Konsekvenser för den enskilde	31
9	Författningskommentar.....	31
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Ökad flexibilitet inom studiestödssystemet (U2011/1614/SV).....	35
Bilaga 2	Lagförslag i promemorian Ökad flexibilitet inom studiestödssystemet (U2011/1614/SV).....	36
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över promemorian Ökad flexibilitet inom studiestödssystemet (U2011/1614/SV)	37

Bilaga 4	Förteckning över remissinstanser som inbjudits och närvarat vid remissmötet den 25 mars 2011.....	38	Prop. 2010/11:113
Bilaga 5	Sammanfattning av delbetänkandet Förbättrad återbetalning av studieskulder (SOU 2010:54) i aktuella delar	39	
Bilaga 6	Lagförslag i delbetänkandet Förbättrad återbetalning av studieskulder (SOU 2010:54) i aktuella delar	41	
Bilaga 7	Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över delbetänkandet Förbättrad återbetalning av studieskulder (SOU 2010:54).....	43	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 april 2011.....	44	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).

2 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1999:1395)

dels att 3 kap. 5 § och 4 kap. 26 § ska ha följande lydelse,

dels att punkt 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 5 kap. 6 a § och 6 kap. 12 §, samt närmast före 5 kap. 6 a § och 6 kap. 12 § nya rubriker av följande lydelse,

dels att det i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska införas två nya punkter, 20 och 21, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 §

Studiemedel får lämnas för varje vecka då den studerande bedriver studier på minst halvtid. Studierna måste dock pågå under en sammanhängande tid om minst tre veckor.

Studiemedel får lämnas bara för sådan del av studietid som omfattas av den kursplan eller motsvarande som gäller för utbildningen.

Bestämmelser om studiemedel under sjukdom och ledighet finns i 24 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att studiemedel får lämnas för annan tid än då den studerande bedriver studier.

4 kap.

26 §

Låntagaren *skall* lämna Centrala studiestödsnämnden de uppgifter som är av betydelse för tillämpningen av detta kapitel.

En låntagare som har fått årsbeloppet nedsatt är skyldig att omedelbart underrätta Centrala studiestödsnämnden, om någon omständighet som föranlett nedsättningen inte längre föreligger.

Låntagaren *ska* lämna de uppgifter som är av betydelse för tillämpningen av detta kapitel *till* Centrala studiestödsnämnden.

En låntagare som har fått årsbeloppet nedsatt är skyldig att omedelbart underrätta Centrala studiestödsnämnden, om någon omständighet som föranlett nedsättningen inte längre *finns*.

En låntagare som inte har sin aktuella adress registrerad i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av

personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet ska lämna uppgift om adressen till Centrala studiestödsnämnden.

5 kap.

Uppgiftsskyldighet

6 a §

En återbetalningsskyldig som inte har sin aktuella adress registrerad i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet ska lämna uppgift om adressen till Centrala studiestödsnämnden.

6 kap.

Preskription

12 §

En fordran som avser återbetalning av studielån eller återkrav av studiestöd enligt denna lag preskriberas tjugofem år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan.

1.¹ Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001, då studiestödslagen (1973:349) och lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa ska upphöra att gälla. Äldre bestämmelser gäller fortfarande, förutom vad som anges i punkterna 13–19, i fråga om studiestöd som avser tid före ikraftträdandet. *Vad* som sägs om inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital i 4 kap. 21 §, 8 kap. 4 § och 9 kap. 2 § studiestödslagen (1973:349) samt i punkten 2 f i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:877) om ändring i

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001, då studiestödslagen (1973:349) och lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa ska upphöra att gälla. Äldre bestämmelser gäller fortfarande, förutom vad som anges i punkterna 13–21, i fråga om studiestöd som avser tid före ikraftträdandet. *Det* som sägs om inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital i 4 kap. 21 §, 8 kap. 4 § och 9 kap. 2 § studiestödslagen (1973:349) samt i punkten 2 f i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:877) om ändring i

¹ Senaste lydelse 2010:441.

studiestödslagen (1973:349), ska dock från och med taxeringsåret 2002 i stället avse överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital.

studiestödslagen (1973:349), ska dock från och med taxeringsåret 2002 i stället avse överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital.

20. Den som är återbetalningskyldig för studielån, studiemedel eller återkrav enligt studiestödslagen (1973:349) och som inte har sin aktuella adress registrerad i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet ska lämna uppgift om adressen till Centrala studiestödsnämnden.

21. En fordran som avser återbetalning av studielån eller studiemedel eller återkrav av studiestöd som har lämnats enligt studiestödslagen (1973:349) preskriberas tjugofem år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Detta gäller dock endast om fordran inte har preskriberats före den 1 juli 2011.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

2. Föreskrifter som meddelas i anslutning till 3 kap. 5 § fjärde stycket får omfatta även studier som har bedrivits före den 1 juli 2011.

3. Bestämmelsen i 6 kap. 12 § tillämpas även i fråga om en fordran som har uppkommit före den 1 juli 2011 under förutsättning att fordran inte har preskriberats före det datumet.

3 Ärendet och dess beredning

Ökad flexibilitet inom studiemedelssystemet

Centrala studiestödsnämnden (CSN) genomförde under våren 2010 ett omfattande arbete med efterkontroll av högskolestuderandes studieomfattning. Denna efterkontroll resulterade i att många studerande blev skyldiga att betala tillbaka delar av sitt studiemedel, eftersom de bl.a. hade bedrivit studier i mindre omfattning än vad studiemedel hade lämnats för. Regeringen gav därför i juli 2010 CSN i uppdrag att se över vilken ökad flexibilitet som kan rymmas inom dagens studiemedelssystem i fråga om den tid som studiemedel kan lämnas för (U2010/4018/SV). Uppdraget skulle genomföras i nära samarbete med universitet och högskolor. CSN överlämnade sin rapport över uppdraget den 26 november 2010. I rapporten redovisar CSN den flexibilitet som finns inom dagens studiemedelssystem. CSN bedömer dock att det saknas utrymme för ökad flexibilitet utan lag- eller förordningsändringar.

Inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) har promemorian *Ökad flexibilitet inom studiestödssystemet (U2011/1614/SV)* utarbetats. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Vidare bjöds berörda myndigheter och organisationer in till ett möte den 25 mars 2011 för inhämtande av synpunkter på de förslag och bedömningar som görs i promemorian. En förteckning över inbjudna till och närvarande vid mötet finns i *bilaga 4*. En sammanställning av remissyttrandena och en sammanställning över de synpunkter som lämnades vid mötet finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (U2010/1614/SV).

Förbättrad återbetalning av studieskulder

I december 2009 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till hur systemet för studiemedel för studier utomlands kan förenklas, förbättras och effektiviseras. I uppdraget ingick även att lämna förslag till förändringar i de regelverk som styr CSN:s fordringshantering (dir. 2009:124 och 2010:59). Utredningen antog namnet Utredningen om ett rättvisare och enklare studiemedelssystem för utlandsstudier i en globaliserad värld (U 2009:08). I augusti 2010 överlämnade utredningen sitt delbetänkande *Förbättrad återbetalning av studieskulder (SOU 2010:54)*. En sammanfattning av betänkandet i aktuella delar finns i *bilaga 5*. Betänkandets lagförslag i aktuella delar finns i *bilaga 6*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (U2010/4603/SV).

4 Ett effektivt och rättvist studiestödssystem med förbättrad återbetalning

Prop. 2010/11:113

Det svenska studiestödssystemet är generöst utformat och ger varje år många studerande ekonomiska förutsättningar att utbilda sig. Under 2009 beslutade riksdagen att förstärka studiemedelssystemet genom en höjning av såväl studiemedelsbeloppet som det s.k. fribeloppet, dvs. den inkomst som en studerande kan ha utan att studiemedlen reduceras (prop. 2009/10:1, utg.område 15, bet. 2009/10:UbU2, rskr. 2009/10:127). I budgetpropositionen för 2011 föreslog regeringen en ytterligare förstärkning av studiemedlen genom en höjning av studiemedlens lånedel fr.o.m. den 1 juli 2011 (prop. 2010/11:1, utg.område 15). Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2010/11:UbU2, rskr. 2010/11:136).

Regeringen eftersträvar ett effektivt och sammanhållet studiemedelsystem som ska vara enkelt och överblickbart för den enskilde. Studiemedelssystemet ska vara samhällsekonomiskt hållbart över en längre tid. Vidare ska rättsäkerheten inom systemet vara hög. De utbetalningar som görs från systemet ska vara riktiga, och den del som utgörs av lån ska återbetalas fullt ut. Detta är centralt för att upprätthålla studiemedelsystemets legitimitet.

En av utgångspunkterna när studiemedelssystemet i sin nuvarande form infördes 2001 var att studiemedlen i största möjliga utsträckning skulle vara följsamt i förhållande till utbildningars upplägg och omfattning (prop. 1999/2000:10 s.91, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96). Därför infördes veckoberäkning, som innebär att studiemedel lämnas för det antal veckor då den studerande bedriver faktiska studier på minst halvtid. Studiemedel lämnas dock bara för den del av studietiden som omfattas av den kursplan eller motsvarande som gäller för en viss utbildning. Regeringen har uppmärksammat att det finns mindre brister i studiemedelssystemets följsamhet när det gäller upplägget av vissa utbildningsprogram på högskolenivå. Detta riskerar drabba den enskilde studerande negativt. I denna proposition lämnar därför regeringen förslag och redovisar bedömningar som syftar till att i begränsade fall öka flexibiliteten i studiemedelssystemet när det gäller den tid som studiemedel kan lämnas för.

I propositionen Rättvist och effektivt – förändringar i studiestödssystemet lade regeringen fram förslag som syftar till att ge CSN bättre verktyg i myndighetens hantering av obetalda fordringar (prop. 2009/10:141). Riksdagen har fattat beslut i enlighet med regeringens förslag (bet. 2009/10:UbU18, rskr. 2009/10:290). Förändringarna trädde i kraft den 1 juli 2010 och innebär bl.a. att CSN nu kan säga upp studielån till omedelbar betalning om en låntagare missköter sin återbetalning.

Regeringen strävar efter att den del av studiestödet som utgörs av lån ska återbetalas fullt ut. Regeringen anser att ytterligare åtgärder behöver vidtas för åstadkomma detta. Studiestödsförfattningarna måste ändras så att CSN bl.a. får bättre förutsättningar att kunna driva in studiestödsfordringar från personer som myndigheten i dag inte har aktuella adressuppgifter till och som inte sköter sin återbetalning. Vidare bör bestäm-

5 Viss flexibilitet i regelverket behövs

Enligt 3 kap. 5 § studiestödslagen (1999:1395) får studiemedel lämnas för varje vecka som en studerande bedriver studier på minst halvtid. Studierna måste dock enligt paragrafen pågå under en sammanhängande tid om minst tre veckor. Vidare framgår det att studiemedel får lämnas bara för sådan del av studietid som omfattas av den kursplan eller motsvarande som gäller för en viss utbildning.

Av 3 kap. 4 § studiestödsförordningen (2000:655) följer att på utbildning som bedrivs enligt högskolelagen (1992:1434) eller lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina motsvarar en och en halv högskolepoäng en veckas studier på heltid och att studiemedel inte får lämnas för mer än heltidsstudier.

Omfattningen av en högskoleutbildning ska enligt 6 kap. 2 § högskoleförordningen (1993:1000) anges i högskolepoäng där heltidsstudier under ett normalstudieår om 40 veckor motsvarar 60 högskolepoäng. Universitet och högskolor bestämmer själva hur de vill lägga upp sina utbildningar under ett studieår. I de allra flesta fall väljer lärosätena att lägga upp utbildningarna så att de 60 högskolepoängen fördelas jämt över 40 veckor under studieåret. Vissa lärosäten, bl.a. de tekniska högskolorna, utgör dock ett undantag. Vid dessa lärosäten finns det en tradition av att utifrån bl.a. pedagogiska skäl lägga upp utbildningarna på ett annat sätt. Många utbildningar är vid dessa lärosäten upplagda så att den studerande under ett normalstudieår läser de 60 högskolepoängen under kortare tid än 40 veckor eller att de 60 högskolepoängen är ojämnt fördelade mellan höst- och vårterminen.

I de fall högskolepoängen är ojämnt fördelade mellan terminerna och antalet studieveckor per termin är anpassat därefter finns det redan i dag en flexibilitet inom studiemedelssystemet som medger att studiemedel totalt sett kan lämnas för 40 veckor under ett studieår även om studierna är ojämnt fördelade mellan terminerna, t.ex. 18 veckor på hösten och 22 veckor på våren. Vidare är studiemedelssystemet flexibelt på så sätt att en studieperiod för vilken studiemedel kan lämnas inte måste vara en termin. Om en läroanstalt väljer att lägga upp kurser eller paket av kurser under ett helt studieår, får studiemedel lämnas för antalet veckor motsvarande hela studieåret. När det gäller de utbildningar där den studerande läser 60 högskolepoäng under kortare tid än 40 veckor kan dock studiemedel enligt dagens bestämmelser inte lämnas för 40 veckor, eftersom studiemedel endast kan lämnas för den tid då faktiska studier bedrivs och inte för mer än heltidsstudier. Regeringen anser att bestämmelserna om vilken tid studiemedel kan lämnas för bör bli mer flexibla så att studerande som läser 60 högskolepoäng under kortare tid än 40 veckor inte ska missgynnas gentemot andra studerande.

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att studiemedel får lämnas för annan tid än då den studerande bedriver studier.

Regeringens bedömning: Studiemedel bör i vissa undantagsfall kunna lämnas för 40 veckor under ett normalstudieår, trots att studier bedrivs under ett färre antal veckor. Studierna bör dock totalt omfatta 60 högskolepoäng och bedrivs under minst 36 veckor under ett normalstudieår. Detta bör gälla bara vid högskolestudier på utbildningsprogram som före den 1 januari 2010 har haft ett upplägg som innebär att ett normalstudieår motsvarar mindre än 40 veckor men minst 36 veckor.

CSN bör få meddela föreskrifter om vilka utbildningar som ska omfattas av den nya bestämmelsen om vilken tid studiemedel kan lämnas för.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Det stora flertalet remissinstanser är positiva till det förslag och den bedömning som redovisas i promemorian om ökad flexibilitet inom studiemedel. CSN avstyrker förslaget och menar att promemorians förslag inte leder till en ökad flexibilitet inom studiemedelssystemet. Om förslaget ändå genomförs, anser CSN att den i promemorian beskrivna bestämmelsen bör gälla för alla utbildningsprogram som har haft det aktuella upplägget av ett normalstudieår. Några remissinstanser, bl.a. *Högskoleverket (HSV)*, *Linköpings universitet*, *Kungl. Tekniska högskolan (KTH)*, *Chalmers tekniska högskola*, *Uppsala universitet*, *Sveriges förenade studentkårer*, *Föreningen Reftec – Sveriges teknologer i samverkan* och *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)*, anser att förslaget och bedömningen inte innebär en tillräcklig ökning av flexibiliteten, eftersom utbildningsprogram som har inrättats efter den 1 januari 2010 inte bedöms kunna omfattas av den bestämmelse som beskrivs i promemorian. *Saco* menar att om förändringen grundar sig på pedagogiska överväganden så torde det inte finnas någon anledning att inte låta andra utbildningar ändra sina studieupplägg på motsvarande sätt. *KTH* och *Chalmers tekniska högskola* anser att veckobegreppet inom studiestödssystemet inte fungerar för dagens utbildningar utan det bör vara antalet poäng och inte utbildningens omfattning i tid som avgör studiemedlens storlek. *HSV* och *KTH* anser att det är fel att anpassa upplägget av utbildningar till studiestödssystemet när det i stället bör vara pedagogiska skäl som styr utbildningens upplägg. *HSV* menar att det är lärosätena som avgör hur stor arbetsinsats som krävs för att uppnå kursens mål och därmed hur många högskolepoäng studenternas arbetsinsats motsvarar. *KTH* anser att formuleringen ”studiemedel får lämnas för annan tid än de veckor då den studerande bedriver studier” är missvisande, eftersom studier får anses bedrivs under den ifrågavarande tiden även om dessa inte räknas som studier enligt CSN:s definition. Även *Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF)* anser att den

nya bestämmelsens tillämpning inte bör begränsas till utbildningsprogram som före den 1 januari 2010 har haft ett visst upplägg. En sådan begränsning riskerar enligt SUHF att ge intryck av att det finns två olika system för utbildning inom högskolan med olika villkor för rätt till studiemedel. *Uppsala studentkår* anser att alla tidsgränser som anges i promemorian bör strykas.

Överklagandenämnden för studiestöd konstaterar att promemorians bedömning att CSN bör få meddela föreskrifter om vilka utbildningar som ska omfattas av bestämmelsen innebär att föreskrifterna blir uttömmande och att studerande vid andra utbildningar än de som anges i föreskrifterna inte kan få prövat om hans eller hennes utbildning omfattas av undantaget. Flera remissinstanser, bl.a. *CSN*, *Uppsala universitet*, *Linköpings universitet*, *Chalmers tekniska högskola*, *KTH* och *Saco Studentråd*, förutsätter att de föreskrifter som CSN ska utarbeta ska tas fram i samråd med lärosätena. *Saco* anser att prövningen av om en utbildning ska omfattas av bestämmelsen bör stå öppen för alla utbildningar och ges enbart när det finns goda skäl för det och en fortsatt hög kvalitet i utbildningen kan säkras. Vidare anser ett flertal remissinstanser, bl.a. *Jusek*, *Naturvetarna*, *Sveriges Ingenjörer* och *SUHF*, att det är viktigt att alla typer av utbildningar omfattas av bestämmelsen.

Ett antal remissinstanser, däribland *CSN*, *Linköpings universitet*, *Saco* och *Överklagandenämnden för studiestöd*, påpekar att den i promemorian angivna utgångspunkten att endast utbildningsprogram där studerande har fått återkrav ska omfattas av den nya bestämmelsen riskerar att ge en för snäv bestämmelse, eftersom det kan finnas utbildningsprogram där studerande inte har ingått i CSN:s efterkontroll trots att utbildningen har ett sådant upplägg som beskrivs i promemorian.

Lärarnas Riksförbund och *Naturvetarna* tillstyrker att det införs en nedre tidsgräns för i vilka fall bestämmelsen ska vara tillämplig och menar att promemorians förslag på 36 veckor är en rimlig gräns så att det inte öppnas upp för försök med alltför flexibla och komprimerade studier. Vissa remissinstanser, *Sveriges Ingenjörer* och *Teknologkåren vid Lunds tekniska högskola*, anför att vissa tekniska lärosäten har ett studieår om 35 veckor och på dessa utbildningar kommer de studerande alltså att bedriva heltidsstudier utan att kunna få studiemedel för heltidsstudier.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Ett undantag i studiestödsförfattningarna behövs för vissa utbildningar

Bestämmelserna inom högskole- respektive studiestödsområdet korresponderar inte fullt ut. Detta har fått till följd att studerande vid vissa utbildningar, som i tron att deras studier ger rätt till heltidsstudiemedel under 40 veckor har ansökt om studiemedel i denna omfattning, fått återkrav när CSN vid efterkontroll har konstaterat att studierna omfattar kortare tid än vad studiemedel har sökts för. De studerande har då fått betala tillbaka delar av det utbetalda studiemedlen, trots att studierna omfattar det antal högskolepoäng som de har ansökt om och beviljats

studiestöd för. Vidare riskerar studerande framöver att få studiemedel för ett färre antal veckor än 40 under ett studieår, trots att de läser 60 högskolepoäng under året. Studerande vid dessa utbildningar missgynnas därför gentemot andra studerande. Regeringen anser att detta inte är rimligt.

CSN har avstyrkt det förslag som lämnats i promemorian på grund av att förslaget enligt myndighetens bedömning inte leder till en ökad flexibilitet inom studiemedelssystemet. Regeringen delar inte denna bedömning. Enligt regeringens mening innebär förslaget att risken för att studerande ska drabbas av återkrav av studiemedel på det sätt som tidigare har redovisats undanröjs och att flexibiliteten därmed ökar.

En viktig utgångspunkt för studiestödssystemet är att det ska vara generellt utformat och lika för alla studienivåer, dvs. allt från studier på grundläggande vuxenutbildning till studier på eftergymnasial nivå. Att helt frångå principen att studiemedel lämnas för varje vecka då den studerande bedriver studier på minst halvtid, såsom bl.a. *Sveriges Ingenjörer, KTH och Chalmers tekniska högskola* menar, och i stället inrätta en ordning där det enbart är antalet högskolepoäng under ett normalstudieår som avgör hur mycket studiemedel som ska lämnas till den studerande, är emellertid svårt att förena med studiestödssystemet i övrigt. Regeringen bedömer dock att studiemedel för studerande på utbildningsprogram som har ett upplägg som avviker från studiestödsförfattningarnas systematik i vissa undantagsfall bör kunna lämnas för 40 veckor under ett normalstudieår, trots att studierna bedrivs under ett färre antal veckor. För att uppnå detta föreslår regeringen att det ska anges i studiestödslagen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att studiemedel får lämnas för annan tid än då den studerande bedriver studier. Sådan tid kan t.ex. vara tid mellan två terminer då den studerande inte bedriver studier som omfattas av kursplan eller motsvarande men ändå används i studiesyfte, t.ex. för självstudier. En sådan förändring av studiestödssystemet gör studiemedlen mer flexibla i förhållande till utbildningarnas upplägg och omfattning. Den studerande riskerar inte heller att få återkrav. Sådana bestämmelser som meddelas i enlighet med ovanstående bör dock endast vara tillämpliga vid vissa speciella situationer. I det följande redovisas bedömningar som regeringen gör i frågan. Regeringen vill samtidigt betona att det är viktigt att lärosätena fortsättningsvis håller sig informerade om gällande bestämmelser inom studiemedelssystemet så att en liknande situation inte ska uppstå på nytt.

Studier bör omfatta 60 högskolepoäng och bedrivs under minst 36 veckor under ett normalstudieår

Det är angeläget att utbildningar håller en hög kvalitet. Såsom framgår ovan föreskrivs det i högskoleförordningen att omfattningen av en högskoleutbildning ska anges i högskolepoäng där heltidsstudier under ett normalstudieår om 40 veckor motsvarar 60 högskolepoäng. Enligt nuvarande bestämmelser i studiestödslagen kan en studerande enbart beviljas studiemedel för den tid då den studerande bedriver studier på minst halvtid. När avsteg görs från detta är det enligt regeringens mening

viktigt, såsom *Lärarnas Riksförbund* och *Naturvetarna* har anfört, att det finns en fastställd nedre gräns för antalet veckor som studier bedrivs för att studiemedel ska kunna få lämnas för 40 veckor under ett normalstudieår, trots att studierna bedrivs under ett färre antal veckor. Regeringen anser att studier om 60 högskolepoäng bör bedrivas under minst 36 veckor under ett normalstudieår för att studiemedel motsvarande 40 veckors studier ska kunna lämnas. Regeringen bedömer, trots det som *Teknologkåren vid Lunds Tekniska Högskola* har anfört, att 36 veckor är en lämplig nedre gräns för när studiemedel ska kunna lämnas för motsvarande 40 veckors studier. Det är viktigt att en nedre tidsgräns bestäms så att inte lärosätena förkortar sina utbildningar ytterligare.

Enligt regeringens bedömning bör således studierna på ett utbildningsprogram totalt omfatta 60 högskolepoäng och bedrivas under minst 36 veckor under ett normalstudieår för att studiemedel för motsvarande 40 veckors studier ska kunna lämnas.

Endast utbildningar som har haft det aktuella upplägget före den 1 januari 2010 bör omfattas

Huvudprincipen i studiestödssystemet ska även fortsättningsvis vara att en studerande kan beviljas studiemedel enbart för sådan del av studietid som omfattas av den kursplan eller motsvarande som gäller för utbildningen. CSN och lärosätena bör därför tillsammans finna en form för att de problem som har uppkommit i fråga om de ovan beskrivna och redan befintliga utbildningarna inte ska uppstå när nya utbildningar inrättas. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att förändringarna bara bör gälla vid högskolestudier på utbildningsprogram som före den 1 januari 2010 har haft ett upplägg som innebär att ett normalstudieår motsvarar mindre än 40 veckor men minst 36 veckor. Flertalet remissinstanser har påpekat att det är olyckligt att begränsa förslaget på ett sådant sätt. Regeringen anser dock, såsom tidigare har redovisats, att detta är nödvändigt för att inte skapa incitament för flera lärosäten att förkorta sina utbildningar. Vidare anser regeringen i likhet med den bedömning som gjordes i promemorian om en ökad flexibilitet att bestämmelsen bör gälla enbart för studier på utbildningsprogram där studierna är sammanhållna under en längre period på ett annat sätt än vad som är fallet för den som bedriver studier i form av fristående kurser.

CSN bör få meddela föreskrifter om vilka utbildningar som ska omfattas

Det finns behov av att meddela föreskrifter om vilka utbildningar som ska omfattas av den nya bestämmelsen om vilken tid studiemedel kan lämnas för. Regeringen bedömer att det är lämpligt att CSN får meddela sådana föreskrifter. De berörda lärosätena besitter kunskap som CSN eventuellt inte har och det är därför, som exempelvis *Uppsala universitet* och *Linköpings universitet* har anfört, angeläget att sådana föreskrifter tas fram efter samråd med berörda lärosäten. Vid framtagandet av föreskrifterna kan en utgångspunkt för CSN vara att de utbildningsprogram där studier om 60 högskolepoäng har bedrivits under mindre än

40 men minst 36 veckor under ett normalstudieår och där de studerande på grund av detta har fått återkrav under 2009 och 2010 ska omfattas av undantaget. En del remissinstanser, bl.a. CSN, Överklagandenämnden för studiestöd och Saco, har uttryckt farhågor för att detta innebär att förekomsten av återkrav för studerande på ett visst utbildningsprogram är en förutsättning för att programmet ska kunna omfattas av undantaget. Det är dock inte regeringens avsikt. Regeringen anser att även andra utbildningsprogram som har ett sådant upplägg bör kunna komma i fråga för att omfattas av undantaget, även om studerande på det programmet av någon anledning inte har drabbats av sådana återkrav som har beskrivits ovan.

Ett antal remissinstanser har uppfattat den beskrivna regleringen så att den endast bör tillämpas i fråga om utbildningsprogram vid vissa tekniska högskolor. Enligt regeringens bedömning bör dock bestämmelsen tillämpas även i fråga om andra lärosäten som har utbildningar som utformats på det beskrivna sättet.

För att säkerställa att den beskrivna förändringen av bestämmelserna får avsedd effekt avser regeringen att följa upp effekterna av förändringen.

6 Förbättrad återbetalning av studieskulder

6.1 Återbetalning sker enligt tre olika lånesystem

Cirka 1,4 miljoner personer har i dag lån hos CSN. Låntagarnas sammanlagda studieskuld uppgick till cirka 183 miljarder kronor under 2009. Det är ett avsevärt belopp som i storlek motsvarar nära sex procent av Sveriges bruttonationalprodukt 2009. Skulden avser samtliga låntagare, dvs. såväl de som fortfarande studerar och som ännu inte har påbörjat sin återbetalning som de som har avslutat sina studier och påbörjat återbetalningen.

CSN administrerar för närvarande återbetalning av studielån enligt tre olika återbetalningssystem som avser återbetalning av studielån och som har lämnats enligt följande tre olika lånesystem.

- Återbetalningspliktiga studiemedel (lån beviljade före den 1 januari 1989).
- Studielån (lån beviljade mellan den 1 januari 1989 och den 30 juni 2001).
- Annuitetslån (lån beviljade efter den 30 juni 2001).

Bestämmelserna om återbetalning av studielån tagna efter den 30 juni 2001 finns i studiestödslagen (1999:1395). Enligt ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till denna lag gäller den äldre studiestödslagen (1973:349) fortfarande i fråga om studiestöd som avser tid före den 1 juli 2001.

Det lånesystem som var i bruk under tiden den 1 januari 1989–den 30 juni 2001 infördes genom lagen (1988:877) om ändring i studiestödslagen (1973:349). Enligt ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till denna ändringslag ska den äldre studiestödslagen i dess äldre lydelse fortfarande tillämpas i fråga om studiestöd som avser tid före den 1 januari 1989. Den äldre studiestödslagen tillämpas således fortfarande enligt två olika lydelse som avser de två äldre återbetalnings-systemen.

Studerande som i dag tar nya studielån får sina lån i form av annuitetslån enligt bestämmelserna i den nuvarande studiestödslagen (1999:1395). Det är således endast inom detta lånesystem som antalet låntagare växer, medan antalet låntagare i de äldre systemen minskar allteftersom lån enligt de systemen slutbetalas eller avskrivs.

En låntagare kan ha flera lån beroende på när låntagaren har studerat med studiemedel. Antalet lån översteg antalet låntagare med 230 000 i slutet av 2009. De allra flesta, 793 000 låntagare, har lån i annuitets-systemet. Relativt många låntagare, 608 000, har lån i studielånesystemet. Fortfarande är det också så många som 235 000 låntagare som har lån i det äldsta lånesystemet. Det är lån tagna före 1989, alltså för mer än 21 år sedan.

6.2 Återkrav av studiestöd

Återkrav av studiestöd avser fordringar som uppkommit till följd av att lån eller bidrag som har betalats ut för studier ska betalas tillbaka på grund av att mottagaren inte har haft rätt till studiestödet. Återkrav av studiestöd sker inom både studiemedel och studiehjälp och ska som huvudregel betalas tillbaka omedelbart. Orsaker till felaktiga utbetalningar kan t.ex. vara att den studerande avbryter sina studier, minskar sin studieomfattning eller har en högre inkomst än vad han eller hon har meddelat till CSN. Studiemedel betalas ut i förskott. Det innebär att den studerande vid ett studieavbrott ofta redan har studiemedel även för tiden efter avbrottet. Detta medför att beslut om återkrav är relativt vanliga inom studiemedelssystemet och att återkraven kan avse även större belopp. Studiehjälp betalas ut i efterskott och omfattar oftast lägre belopp i förhållande till studiemedel. Återkraven av studiehjälp avser således oftast små belopp.

Den totala återkravsfordran uppgick år 2010 till drygt 1,1 miljarder kronor. Under 2010 betalades 500 miljoner kronor av återkraven in. Detta motsvarar 45 procent av den totala återkravsfordran. Bland de som får återkrav betalar hälften in beloppet direkt, medan fyra procent betalar efter en påminnelse eller genom en överenskommelse om en betalningsplan. Resterande 46 procent av återkraven blir föremål för indrivningsåtgärder.

6.3 Förbättrade adressuppgifter

Det är av stor betydelse att CSN har aktuella adresser till samtliga personer som CSN har en utestående fordran på så att myndigheten kan

nå dem med årsbesked, inbetalningsaviser och annan information. Det är särskilt viktigt i fall där de återbetalningsskyldiga låntagarna och återbetalningsskyldiga för återkrav inte sköter återbetalningen och indrivningsåtgärder måste inledas. Som nämnts ovan administrerar CSN återbetalning av studielån enligt tre olika återbetalningssystem. Detta gör att CSN:s behov av aktuella adresser även omfattar låntagare som har beviljats studielån enligt den äldre studiestödslagen. Det kan inte heller utslutas att det finns återbetalningsskyldiga för återkrav som har beslutats enligt samma lag. CSN behöver därför ha tillgång till aktuell adress även till dessa studiestödmottagare.

De adressuppgifter som CSN i dag har tillgång till varierar i kvalitet beroende på om låntagarna eller de återbetalningsskyldiga för återkrav är bosatta i Sverige eller bosatta utomlands. Om låntagaren eller den återbetalningsskyldiga för återkrav är bosatt i Sverige, får CSN löpande uppdaterade adressuppgifter från Skatteverkets folkbokföringsdatabas. När det gäller låntagare eller återbetalningsskyldiga för återkrav som är bosatta utomlands har CSN inte någon möjlighet att automatiskt få adressuppdateringar och det finns inte heller någon skyldighet för låntagaren eller den återbetalningsskyldiga för återkrav att lämna aktuell adress till CSN. Det innebär i praktiken att CSN:s möjligheter att nå de som är bosatta utomlands ofta är begränsade i förhållande till vad som gäller för låntagare som är bosatta i Sverige.

I slutet av 2009 saknade CSN adresser till omkring 19 000 låntagare, inklusive ett mindre antal återbetalningsskyldiga för återkrav. Av dessa 19 000 personer med okänd adress antas flertalet vara bosatta utomlands. I dag har de återbetalningsskyldiga låntagarna med okänd adress en sammanlagd skuld på cirka två miljarder kronor. Under 2009 betalade dessa låntagare endast fyra procent av de årsbelopp som de skulle ha betalat under året. Detta innebär att det med tiden finns en risk för att studieskulder av betydande belopp preskriberas.

CSN har de senaste åren intensifierat sitt arbete med att eftersöka adresser. För att underlätta detta viktiga arbete anser regeringen att det är nödvändigt att förändra regelverket på detta område och tydliggöra den enskildes skyldighet att lämna uppgift om sin aktuella adress till CSN.

6.3.1 Skyldighet att lämna uppgift om aktuell adress

Regeringens förslag: En låntagare som inte har sin aktuella adress registrerad i Skatteverkets folkbokföringsdatabas ska lämna uppgift om adressen till CSN. Även i fråga om återkrav av studiestöd ska en återbetalningsskyldig som inte har sin aktuella adress registrerad i folkbokföringsdatabasen lämna uppgift om adressen till CSN.

Den som är återbetalningsskyldig för studielån, studiemedel eller återkrav enligt den äldre studiestödslagen (1973:349) och som inte har sin aktuella adress registrerad i folkbokföringsdatabasen ska lämna uppgift om adressen till CSN.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, bl.a. *Försäkringskassan, Statskontoret, Riksgälden, Uppsala universitet, Mitt-*

universitetet, Malmö högskola, Sveriges universitets- och högskoleförbund och Tjänstemännens Centralorganisation, har inte något att invända mot regeringens förslag.

Riksdagens ombudsmän (JO) kan inte utan vidare tillstyrka förslaget. I fråga om utredningens bedömning om att en sanktionsavgift inte bör införas anser JO att det inte går att bortse från risken att avsaknaden av sanktion ger signal om att bestämmelsen är verkningslös för det fall skyldigheten inte efterlevs. Bestämmelser som innefattar en skyldighet för den enskilde men som kan förväntas sakna reell betydelse bör enligt JO normalt sett inte införas. Förslaget bör därför enligt JO övervägas vidare med syfte att finna andra vägar att komma till rätta med det problem som avsaknad av adressuppgift innebär. Statskontoret ställer sig generellt tveksam till att det införs bestämmelser där det saknas möjlighet till sanktion vid underlåtenhet att efterleva bestämmelserna, eftersom det då finns en uppenbar risk för att bestämmelserna inte får den effekt som eftersträvas. Statskontoret framhåller dock att det i detta fall kan vara motiverat att införa en skyldighet att lämna aktuell adress till CSN mot bakgrund av att det kan ha ett visst signalvärde. Vidare medför förslaget enligt Statskontoret inte någon extra kostnad för staten. CSN tillstyrker förslaget, men anser att det därutöver bör införas en bestämmelse om administrativ avgift för de låntagare som varken uppfyller uppgiftsskyldigheten eller följer sin betalningsskyldighet. CSN föreslår vidare att storleken på denna avgift ska uppgå till en procent av låntagarens skuld. Förvaltningsrätten i Linköping föreslår att ytterligare överväganden görs när det gäller möjligheten att införa sanktioner. Saco Studentråd tror att avsaknaden av påföljd vid underlåtenhet att lämna adressuppgift gör att den föreslagna lagändringen blir verkningslös och avstyrker därför förslaget.

Kammarrätten i Stockholm anser att det primära syftet med en skyldighet att lämna aktuell adress torde vara att fungera som handlingsdirektiv för den enskilde och utkrävandet av ansvar i det enskilda fallet framstår därvid som ett underordnat intresse. Kammarrätten anser i och för sig att det borde vara fullt möjligt att sanktionera bestämmelsen om uppgiftsskyldighet men menar att en sanktion inte framstår som nödvändig för att man ska uppnå det avsedda syftet med bestämmelsen.

Svea hovrätt menar att det hade varit värdefullt om utredningen hade uppmärksammat hur skyldigheten att lämna uppgift om sin adress samverkar med offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) när det gäller adressuppgifter som hos andra myndigheter är sekretessbelagda.

Skälen för regeringens förslag

En skyldighet att lämna aktuell adress behövs

Det finns i dag en generell uppgiftsskyldighet för låntagare enligt 4 kap. 26 § studiestödslagen. Där föreskrivs att låntagaren ska lämna CSN de uppgifter som är av betydelse för återbetalning av studielån. Detta innebär en generell skyldighet för de återbetalningsskyldiga att besvara frågor från CSN som är av betydelse för återbetalning. I det här sammanhanget

avser begreppet *låntagare* personer som kommer att återbetala eller redan återbetalar studielån.

Det finns i dag ingen motsvarande generell uppgiftsskyldighet för personer som utan att vara låntagare har fått studiestöd felaktigt eller med ett för högt belopp och därmed är föremål för återkrav av studiestöd. Personer som är föremål för sådana återkrav av studiestöd benämns i det följande *återbetalningsskyldiga för återkrav*.

Av 25 § folkbokföringslagen (1991:481) framgår att vid flyttning inom Sverige ska den som flyttar inom en vecka anmäla flyttningen till Skatteverket, Försäkringskassan eller det postbefordringsföretag som regeringen bestämmer. Vidare framgår av 27 § folkbokföringslagen att den som är folkbokförd och avser att flytta till utlandet ska anmäla detta till Skatteverket eller Försäkringskassan senast en vecka före utresan. En sådan anmälan ska enligt 28 § samma lag innehålla bl.a. uppgift om adress i utlandet. Denna skyldighet är, till skillnad från skyldigheten att anmäla adressändring inom Sverige, inte straffsanktionerad (jfr 43 § folkbokföringslagen).

CSN får fortlöpande information från Skatteverkets folkbokföringsdatabas när en studerande, låntagare eller återbetalningsskyldig för återkrav ändrar sin folkbokföringsadress. Det finns i dag dock inte någon tydlig bestämmelse som reglerar skyldighet för en låntagare eller den som är återbetalningsskyldig för återkrav att fortlöpande lämna sin aktuella adress till CSN om han eller hon flyttar utomlands.

Regeringen anser att bestämmelserna i folkbokföringslagen och studiestödslagen inte är tillräckliga för att säkerställa att CSN alltid har tillgång till aktuell adress till en låntagares eller återbetalningsskyldig för återkrav. Med aktuell adress avses den adress där låntagaren eller den återbetalningsskyldiga för återkrav har sitt boende och kan nås per post som sänds till honom eller henne. Regeringen föreslår därför att en låntagare eller återbetalningsskyldig för återkrav som inte har sin aktuella adress registrerad i folkbokföringsdatabasen ska vara skyldig att lämna uppgift om adressen till CSN.

Skyldigheten att lämna aktuell adress syftar ytterst till att undvika att låntagare eller återbetalningsskyldiga för återkrav som missköter återbetalningen kan undkomma att betala på grund av att CSN saknar aktuell adress till dem. När det gäller låntagare kan det inte förutses vid utlåningstillfället att en låntagare kommer att missköta återbetalningen, och därmed är det nödvändigt att samtliga låntagare, såväl under studietiden som under återbetalningstiden, omfattas av skyldigheten att lämna adressuppgifter.

Skyldigheten ska gälla alla låntagare och återbetalningsskyldiga för återkrav

En skyldighet att lämna aktuell adress bör dock inte begränsas till att omfatta bara låntagare eller återbetalningsskyldiga för återkrav som flyttar utomlands eller befinner sig utomlands, utan den bör omfatta alla låntagare eller återbetalningsskyldiga för återkrav. Skälet till detta är att trots tillgången till uppgifter ur folkbokföringsdatabasen kan det saknas aktuella adressuppgifter till låntagare även inom Sverige.

För att den föreslagna förändringen ska få önskvärd effekt är det av stor betydelse att den nya bestämmelsen införs för dels befintliga och nytillkommande låntagare, dels befintliga och nytillkomna återbetalningsskyldiga för återkrav. Regeringen föreslår därför att skyldigheten att lämna uppgift om aktuell adress till CSN ska gälla för alla studiestödsfordringar, även de från de äldre lånesystemen, som uppkommit före det att den föreslagna bestämmelsen har trätt i kraft.

Eventuella sanktioner om skyldigheten inte efterlevs

Utredaren har övervägt om det bör införas en sanktion för en låntagare som inte uppfyller sin skyldighet att lämna aktuell adress. Utredaren hade flera invändningar mot att införa ett sanktionsförfarande. En svårighet är att fastställa från vilken tidpunkt en eventuell sanktion bör inträda och ett annat är delgivningen av beslut om sanktion. För att kunna utdöma en sanktion krävs det att låntagaren kan delges, och om CSN inte har någon aktuell adress till låntagaren faller hela sanktionsförfarandet. Utredningens slutsats var att det inte är möjligt att införa en effektiv sanktionsmöjlighet för en underlåtenhet att lämna aktuell adress till CSN.

Med anledning av remissinstansernas synpunkter i fråga om en sanktionsmöjlighet anser regeringen att det finns skäl att ytterligare se över om, och i sådana fall hur, den föreslagna bestämmelsen bör sanktioneras vid underlåtenhet att lämna aktuell adress. Det kan också finnas skäl att närmare överväga CSN:s förslag om att införa en administrativ avgift för de låntagare som varken följer uppgiftsskyldigheten eller följer sin betalningsskyldighet. Regeringen anser dock, liksom flera av remissinstanserna, att syftet med den föreslagna bestämmelsen är att den ska fungera som en handlingsregel för den enskilde och dessutom ha ett visst signalvärde. Regeringen anser därför att det redan nu bör införas en bestämmelse om skyldighet att lämna aktuell adress.

Sekretess rörande adressuppgifter

I fråga om *Svea hovrätts* synpunkt om hur uppgiftsskyldigheten förhåller sig till offentlighets- och sekretesslagen när det gäller adressuppgifter som är sekretessbelagda hos andra myndigheter kan det inledningsvis konstateras att de föreslagna bestämmelserna inte innebär någon ändring i sak när det gäller sekretesskydd för sådana adressuppgifter som CSN har tillgång till. Uppgifter om en persons namn och adress är normalt sett harmlösa uppgifter som inte är föremål för någon sekretess. En myndighet har därför som regel inte någon skyldighet att särskilt kontrollera om sådana uppgifter skyddas av sekretess. En allmän sekretessbestämmelse för CSN finns dock i 28 kap. 9 § offentlighets- och sekretesslagen, som anger att sekretess gäller hos CSN i ärenden om studiestöd för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Vidare anges i 21 kap. 3 § samma lag att sekretess gäller för uppgift om bl.a. en enskilds bostadsadress eller annan jämförbar uppgift som kan lämna upplysning om var den enskilde bor stadigvarande eller tillfälligt, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till

denna kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs. Enligt 21 kap. 5 § samma lag gäller sekretess också för uppgift som rör en utlänning, om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller lider annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlänningen och en utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlänningar.

Uppgifter som CSN hämtar in från folkbokföringsdatabasen är normalt sett offentliga. Enligt 22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen gäller dock sekretess för uppgifter om enskilda personliga förhållanden i verksamhet som avser folkbokföring, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. I de fall Skatteverket kan bedöma att ett utlämnande av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen kan orsaka men för den enskilde kan en markering för särskild sekretessprövning – s.k. sekretessmarkering – sättas för personens uppgifter i folkbokföringsdatabasen, jfr 5 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen. När personuppgifter som omfattas av en sådan sekretessmarkering lämnas över till CSN får myndigheten information om att markeringen finns. Myndigheten får därigenom en indikation på att utlämnande av uppgifterna bör föregås av särskild sekretessprövning inom ramen för de sekretessbestämmelser som är tillämpliga i CSN:s verksamhet.

När det gäller sådana adressuppgifter som låntagare och återbetalningskyldiga ska lämna till CSN enligt de föreslagna bestämmelserna får CSN av naturliga skäl inte någon motsvarande information om sekretessmarkering. Det får i stället förutsättas att den som lämnar adressuppgifter till CSN enligt de föreslagna bestämmelserna uppmärksammar myndigheten på att det finns sådana omständigheter som medför att hinder för att lämna ut uppgifterna kan föreligga på grund av sekretess enligt bestämmelserna i 28 kap. 9 § eller 21 kap. 3 eller 5 § offentlighets- och sekretesslagen.

6.4 Preskriptionstid för studiestödsfordringar

6.4.1 Allmänt om preskription

Preskriptionslagen (1981:130) är tillämplig på alla slags fordringar, även offentlighetsrättsliga fordringar, om något annat inte är särskilt föreskrivet. Enligt 2 § första stycket preskriptionslagen är huvudregeln att en fordran preskriberas tio år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Av samma paragraf andra stycket framgår dock att när det gäller fordringar mot en konsument är preskriptionstiden tre år, om fordringen avser en vara, tjänst eller annan nytthet som en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet har tillhandahållit konsumenten för huvudsakligen enskilt bruk. Den treåriga preskriptionstiden gäller dock inte fordringar som grundar sig på löpande skuldebrev.

Enligt uttalanden i förarbetena är en fordran på återbetalning av studiemedel underkastad den allmänna tioårspreskriptionen om inte särskilda preskriptionsbestämmelser gäller (prop. 1979/80:119 s. 92). Det

finns dock inte några särskilda preskriptionsbestämmelser på studiestödsområdet.

Enligt praxis uppkommer statens fordringar som avser återbetalning av studiemedel i och med utbetalning av studiemedlen i fråga och preskriberas om preskriptionsavbrott inte sker inom tio år från uppkomsten av fordran (se Kammarrätten i Stockholms dom, 2001-12-05, mål nr 1453-2001).

Enligt 5 § preskriptionslagen kan borgenären avbryta preskriptionstiden dels genom att gäldenären får ett skriftligt krav eller en skriftlig erinran om fordringen, dels genom att talan väcks mot gäldenären vid domstol, hos exekutiv myndighet eller i skiljeförfarande, konkursförfarande eller förhandling om offentligt ackord. För att ett preskriptionsavbrott ska ha ägt rum ska kravet eller erinran ha kommit gäldenären till handa. Högsta domstolen har lättat på beviskravet för när en försändelse med preskriptionsavbrytande verkan ska anses ha mottagits av gäldenären (NJA 2007 s. 157). Detta innebär att om borgenären har en aktuell adress till gäldenären kan en fordran utan någon större svårighet hållas vid liv under en obegränsad framtid.

6.4.2 Preskriptionsrisker inom studiestödssystemet

Låntagare med okänd adress återbetalar sina studieskulder i liten utsträckning och är den grupp som CSN har svårast att nå med information, årsbesked och inbetalningskort. Om CSN inte når låntagaren preskriberas låntagarens hela skuld efter tio år. Det innebär att CSN:s rätt till studiestödsfordran upphör och att den därför, efter invändning om preskription från låntagaren, skrivs av.

Enligt beräkningar från CSN riskerar drygt 10 000 lån att preskriberas under 2011. Dessa har ett sammanlagt skuldvärde om 1 miljard kronor. Det kan dock ha skett ett preskriptionsavbrott i en del av dessa ärenden, eftersom CSN har skickat ett flertal försändelser till låntagarnas folkbokföringsadress utan att de har kommit i retur. Antalet lån som kan vara preskriberade eller riskerar att preskriberas inom den närmaste tiden är emellertid under alla omständigheter betydande även om uppgifterna inte utgör någon säker prognos.

Dessutom riskerar en stor andel av de skulder som avser återkravsfordran att preskriberas. I slutet av 2009 var den sammanlagda återkravsfordran knappt 1,1 miljarder kronor och det fanns 77 300 återkravsskulder, varav 42 procent var mer än sex år gamla. Bland dessa var det 4 394 skulder som avsåg personer med okänd adress för CSN. Majoriteten av dessa återkrav har inte kunnat aviseras på grund av avsaknaden av adress, och CSN har därför inte kunnat påbörja kravhanteringen.

CSN har under 2009 i samarbete med Intrum Justitia påbörjat delgivning i bl.a. Norden, USA, Nederländerna och Australien. På grund av lagstiftningen i Storbritannien och Tyskland saknar myndigheten möjligheter till delgivning i dessa två länder. CSN undersöker därför om andra åtgärder kan användas i dessa länder. Ett syfte med delgivningen är att åstadkomma preskriptionsavbrott och därigenom förhindra att skulder preskriberas. I Norden har det totalt genomförts 180 delgivningar, varav

90 procent var framgångsrika. I USA, där det totalt har genomförts 120 delgivningar, var motsvarande siffra 36 procent. Prop. 2010/11:113

6.4.3 Förlängd preskriptionstid för studiestödsfordringar

Regeringens förslag: Preskriptionstiden för en fordran som avser återbetalning av studielån eller återkrav av studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) ska förlängas så att fordran preskriberas tjugofem år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan.

En fordran som avser återbetalning av studielån eller studiemedel eller återkrav av studiestöd som har lämnats enligt den äldre studiestödslagen (1973:349) ska preskriberas tjugofem år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Detta ska dock gälla endast om fordran inte har preskriberats före den 1 juli 2011.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Det har dock förtydligats att bestämmelsen avser fordran på såväl återbetalning som återkrav av studiestöd. Vidare anges inte, när det gäller fordringar som rör studiestöd som har lämnats enligt den gamla studiestödslagen (1973:349), att fordran ska ha uppkommit före ett visst datum.

Remissinstanserna: En övervägande majoritet av remissinstanserna, bland vilka kan nämnas *Domstolsverket, Förvaltningsrätten i Göteborg, Justitiekanslern, CSN, Skatteverket och Statskontoret*, tillstyrker förslaget i sak eller har inte något att invända mot förslaget. CSN anser att en förlängd preskriptionstid skulle vara till stor nytta för myndigheten i återbetalningsarbetet. CSN föreslår även att regeringen i samband med ett införande av preskriptionsbestämmelse överväger om bestämmelserna om avskrivning av studielån då låntagaren fyller 65 respektive 68 år ska vara utformade på nuvarande sätt. Detta eftersom myndigheten anser att låntagare som har hållit sig undan kontakter med CSN inte bör omfattas av sådana skyddsbestämmelser som reglerna om åldersavskrivning utgör. *Försäkringskassan* tillstyrker förslaget i sak och anser att syftet med preskription inte är att det ska fungera som någon slags skuldsanering även om det är vad preskriptionen till viss del har kommit att användas till. En preskriptionstid om 25 år kan enligt *Försäkringskassan* innebära att få kommer att omfattas av preskriptionsreglerna och att bedrägerierna minskar, vilket är positivt. *Statskontoret* delar utredningens uppfattning att det är väsentligt att CSN, för det fall att preskriptionstiden förlängs till 25 år, bedriver en aktiv indrivningsverksamhet under hela den tiden och inte väntar fram till de sista åren innan preskription inträder med att vidta indrivningsåtgärder. *Statskontoret* menar att det är viktigt inte minst mot bakgrund av att det generellt sett är lättare att driva in fordringar i nära anslutning till att skulden uppkom.

Riksdagens ombudsmän (JO) har inte något att invända mot förslaget men menar att det inte är en självklarhet att låta en preskriptionsbestämmelse verka retroaktivt. JO motsätter sig dock inte den föreslagna retroaktiviteten, eftersom återbetalningsskyldigheten av studieskulder är reglerad i lag. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det inte är helt klarlagt att en tioårig preskriptionstid gäller för studiemedel och anför bl.a. följande. Den bortre tidsgränsen skulle i stället kunna vara den tidpunkt

då lånet avskrivs. För fordringar på grund av återkrav torde dock en tioårig preskriptionstid gälla. Oavsett hur det förhåller sig med detta, är det enligt Kammarrätten en fördel med en uttrycklig bestämmelse om preskriptionstid.

Uppsala universitet, Mittuniversitet, Malmö högskola och Sveriges universitets- och högskoleförbund avstyrker generellt skärpningar av bestämmelser som avser återkrav och begär samtidigt att en förnyad översyn av dessa görs i syfte att stärka studenternas rättssäkerhet. *Överklagandenämnden för studiestöd* menar att förslaget om förlängd preskriptionstid till 25 år innebär att studiestödsfordringar får en klar särställning jämfört med vad som gäller för fordringar i allmänhet och andra offentligt rättsliga fordringar. Det framstår dessutom som oklart enligt nämnden varför staten som långgivare ska ge sig själv betydligt förmånligare villkor än andra långgivare.

Malmö tingsrätt påpekar att den föreslagna bestämmelsen i studiestödslagen bör förtydligas så att det framgår att bestämmelsen inte avser studielåntagarens fordran på själva studiestödet.

Skälen för regeringens förslag

Obetalda studiestödsfordringar ska betalas tillbaka

CSN har i dag svårigheter att driva in skulder utomlands. Orsaken till detta är ofta att myndigheten saknar aktuell adress till låntagaren eller den återbetalningsskyldige för återkrav eller att dessa personer håller sig undan vid delgivning av krav och sedan gör preskriptionsinvändningar när preskriptionstiden har löpt ut. I de fall CSN inte har någon aktuell adress till låntagaren eller den återbetalningsskyldige för återkrav är dagens preskriptionsregler inte tillräckliga. Enligt nuvarande bestämmelser preskriberas hela skulden, dvs. inte bara de återbetalningsbelopp som har förfallit till betalning, om CSN inte lyckas kontakta låntagaren eller den återbetalningsskyldige för återkrav inom en tioårsperiod från det att den sista utbetalningen av studiestöd skedde. De obetalda studiestödsfordringarna av studielån och återkrav som riskerar att preskriberas inom den närmaste tiden uppgår till betydande belopp. Eftersom allt fler personer med studieskulder bosätter sig utomlands, är det enligt regeringens mening viktigt att de förändringar som görs inom studiestöds-systemet beaktar internationaliseringen och dess effekter.

En studiestödsfordran ska preskriberas efter 25 år

För att staten ska kunna tillhandahålla de studerande ett generöst studiestödssystem krävs att obetalda studiestödsfordringar betalas tillbaka. Regeringen föreslår därför att preskriptionstiden för studiestödsfordringar ska förlängas så att en fordran preskriberas 25 år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Med en fordran på studiestöd avses här såväl en fordran som avser återbetalning av studielån som en fordran på återkrav av studiestöd. Trots bl.a. *Uppsala universitets och Sveriges universitets- och högskoleförbunds* invändningar om

skärpningar av bestämmelserna när det gäller återkrav anser regeringen att det är angeläget att en låntagares hela skuld, i form av obetalda studielån och återkrav, omfattas av reglerna om preskription. Med beaktande av vad bl.a. *Malmö tingsrätt* har anfört föreslår regeringen att det anges i bestämmelsen att den endast omfattar fordringar som avser återbetalning eller återkrav av studiestöd enligt studiestödslagen.

Regeringen instämmer i utredningens konstaterande att det inte är rimligt att skötsamma låntagare ska ha en återbetalningstid på 25 år eller längre, medan icke skötsamma låntagare ska kunna vara helt skuldfria efter tio år. CSN har i sitt remissvar anfört att de som väljer att hålla sig undan och inte betalar sitt studielån inte bör anses vara skyddsvärda ur ett preskriptionsrättsligt perspektiv. Regeringen instämmer i denna bedömning. En förlängd preskriptionstid enligt utredningens förslag skulle sannolikt innebära att många som inte har betalat sina skulder under några års utlandsvistelse inte kan undkomma betalning när de återvänder till Sverige. Eftersom huvuddelen av de som missköter sin återbetalning är svenska medborgare, är det inte osannolikt att dessa så småningom antingen återvänder till Sverige och folkbokför sig i landet eller skaffar någon tillgång i Sverige, som därefter kan bli föremål för utmätning. En förlängd preskriptionstid skulle sannolikt öka incitamenten att betala skulderna direkt när de förfaller till betalning, eftersom det inte är lika enkelt att undkomma betalning i 25 år som i tio år.

Enligt regeringens mening finns det ett starkt allmänt intresse av att en studiestödsfordran betalas av låntagaren. I annat fall skulle ett av världens mest generösa studiestödssystem bli svårt att upprätthålla. Studielån är vidare en förmån som tillhandahålls alla medborgare enligt ett regelverk som anges i lag och förordning och som till viss del subventioneras av staten. Till skillnad mot *Överklagandenämnden för studiestöd* anser därför regeringen att det finns starka skäl att förlänga preskriptionstiden.

Preskriptionsavbrott ska vara möjligt

Regeringen delar utredningens bedömning att det inte kan anses rimligt att preskriptionstiden ska vara absolut. Regeringen föreslår därför att det ska vara möjligt att göra preskriptionsavbrott i enlighet med bestämmelserna i preskriptionslagen. Enligt det nuvarande lånesystemet ska återbetalningstiden av studielån vara 25 år eller det lägre antal år som återstår till utgången av det år då låntagaren fyller 60 år. En fordran på studielån skrivs enligt nuvarande lånesystem av vid utgången av det år då låntagaren fyller 67 år. En fordran på återkrav skrivs också av vid utgången av det år då den återbetalningsskyldige fyller 67 år. Återbetalning av studiemedel sker i många fall under en längre tid än 25 år på grund av att låntagaren till exempel beviljats nedsättning av årsbelopp eller har en skuld som härrör från något av de äldre lånesystemen där återbetalningstiden kan vara längre än 25 år. Om preskriptionstiden skulle vara absolut, skulle exempelvis en låntagare som fick den sista utbetalningen av studielån när han eller hon var 25 år få eventuella obetalda fordringar preskriberade vid 50 års ålder. Enligt regeringens mening skulle detta

inte vara förenligt med syftet i de nuvarande regelverken som föreskriver att obetalda fordringar som huvudregel inte ska skrivas av förrän utgången av det år då låntagaren fyller 67 år. Regeringen anser till skillnad mot CSN att det inte finns anledning att i detta sammanhang överväga om nuvarande bestämmelser om avskrivning av studielån på grund av ålder ska utformas på annat sätt.

Enligt regeringens mening är det viktigt att direkt i studiestödslagen ange preskriptionstidens längd. Regeringen föreslår därför att det i lagen ska anges att preskriptionstiden ska vara 25 år för studiestödsfordringar, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Som angetts i avsnitt 6.4.1 framgår av praxis att statens fordringar som avser återbetalning av studiemedel uppkommer i och med utbetalning av studiemedlen i fråga och preskriberas om preskriptionsavbrott inte sker inom tio år från uppkomsten av fordran.

När det gäller en fordran till följd av beslut om återkrav av studiestöd anser regeringen att preskriptionstiden bör räknas från den dag då beslut om återkrav fattas.

En aktiv indrivningsverksamhet krävs

Regeringen instämmer med vad *Statskontoret* och *Kronofogdemyndigheten* anför i sina remissvar om att det är väsentligt att CSN bedriver en aktiv indrivningsverksamhet och inte väntar till de sista åren innan preskription inträder. Vidare föreslås med beaktande av det som *Svea hovrätt* och *Malmö tingsrätt* har anfört att paragrafen utformas så att det klart framgår att bestämmelsen om preskription avser CSN:s fordringar på studiestödsfördringar och omfattar såväl en fordran som avser återbetalning av studielån som en fordran till följd av återkrav av studiestöd.

Den förlängda preskriptionstiden ska gälla alla studiestödsfordringar

Studieskulder till betydande belopp riskerar att skrivas av under de närmaste åren. För att förändringen ska få önskvärd effekt inom CSN:s återbetalnings- och återkravsverksamhet är det av stor betydelse att de nya bestämmelserna införs för dels befintliga och nytillkommande låntagare, dels återbetalningsskyldiga för återkrav. Även de skäl som har anförts för att preskriptionstiden ska förlängas motiverar en retroaktiv tillämpning av den nya bestämmelsen. Detta framhåller också *Statskontoret* i sitt remissvar. Regeringen föreslår därför att den förlängda preskriptionstiden ska gälla retroaktivt i fråga om studiestödsfordringar som har lämnats enligt den äldre studiestödslagen (1973:349), dvs. fordringar från de äldre lånesystemen, som uppkommit innan den nya bestämmelsen trätt i kraft. Med en studiestödsfordran avses även här såväl en fordran som avser återbetalning av studielån och studiemedel som en fordran på återkrav av studiestöd. Den ändrade preskriptionstiden ska dock endast tillämpas på fordringar som inte redan har preskriberats när den nya bestämmelsen träder i kraft. Den längre preskriptionstiden ska således inte gälla för fordringar där det vid tidpunkten omedelbart före ikraftträdandet inte har vidtagits någon preskriptionsavbrytande åt-

gärd inom tio år från den sista utbetalningen av studielånet. Till skillnad från utredningen anser regeringen att det inte är nödvändigt att ange att den förlängda preskriptionstiden, när det gäller studiestöd som har lämnats enligt den gamla studiestödslagen, gäller endast fordringar som har uppkommit före den 1 juli 2011.

7 Ikraftträdande

Regeringens förslag: De föreslagna bestämmelserna i studiestödslagen (1999:1395) ska träda i kraft den 1 juli 2011.

Föreskrifter som meddelas i anslutning till den föreslagna bestämmelsen om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att studiemedel får lämnas för annan tid än då den studerande bedriver studier får omfatta även studier som har bedrivits före den 1 juli 2011.

Bestämmelsen om preskriptionstid får tillämpas även i fråga om en fordran som har uppkommit före den 1 juli 2011 under förutsättning att fordran inte har preskriberats före det datumet.

Regeringens bedömning: Bestämmelser om att studiemedel i vissa undantagsfall bör kunna lämnas för 40 veckor under ett normalstudieår, trots att studier bedrivs under ett färre antal veckor, bör träda i kraft den 1 juli 2011. Bestämmelserna bör tillämpas för studier som har bedrivits från och med den 1 juli 2008.

Utredningens förslag och promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna, bl.a. *Riksdagens ombudsmän, Kammarrätten i Stockholm, Kronofogdemyndigheten* och CSN, har inte haft något att invända mot utredningens förslag. Remissinstanserna har inte heller haft något att invända mot promemorians förslag. När det gäller bedömningen i promemorian om en ökad flexibilitet inom studiestödssystemet har några remissinstanser, bl.a. *Sveriges förenade studentkårer* och *Sveriges Ingenjörer*, ifrågasatt varför bedömningen görs att den undantagsbestämmelse som beskrivs i promemorian enbart bör tillämpas för studier som har bedrivits från och med den 1 juli 2008.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Regeringen anser att det är angeläget att lagändringen och övriga författningsändringar träder i kraft så snart som möjligt, eftersom det dels är viktigt att systemkonflikten mellan studiemedelssystemet och lärosätenas studieupplägg får en snar lösning, dels är angeläget att återbetalningen av studielån effektiviseras. Samtidigt är det också väsentligt att undvika att betydande belopp i fråga om studielån och återkrav riskerar att preskriberas. Regeringen föreslår därför att lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2011.

Regeringen har i avsnitt 5.1 föreslagit att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att studiemedel får lämnas för annan tid än då den studerande bedriver studier. Regeringen föreslår att det i en ikraftträdandebestämmelse anges att sådana föreskrifter får omfatta även studier som har bedrivits före

den 1 juli 2011. Regeringen anser inte att det är rimligt att studerande riskerar att få betala tillbaka delar av de utbetalda studiemedlen, trots att studierna omfattar det antal högskolepoäng som de har ansökt om och beviljats studiestöd för.

Regeringen har vidare i avsnitt 6.4.3 föreslagit att det ska införas bestämmelser om preskriptionstid för studiestödsfordringar. Regeringen föreslår att det i en ikraftträdandebestämmelse anges att bestämmelsen om preskriptionstid ska få tillämpas även i fråga om en fordran som har uppkommit före den 1 juli 2011 under förutsättning att fordran inte har preskriberats före det datumet. Studieskulder till betydande belopp riskerar att skrivas av under de närmaste åren. För att förändringen ska få önskvärd effekt inom CSN:s återbetalnings- och återkravsverksamhet är det av betydelse att de nya bestämmelserna om detta införs för såväl befintliga som nytillkommande låntagare och återbetalningsskyldiga för återkrav.

Regeringen bedömer även att de förordningsändringar som föranleds av denna proposition bör träda i kraft den 1 juli 2011.

Som har nämnts i avsnitt 5.1 är det enligt regeringens mening orimligt att de studerande som har läst 60 högskolepoäng under ett färre antal veckor än 40 under ett normalstudieår har fått krav på att betala tillbaka delar av de utbetalda studiemedlen. Bestämmelser om att studiemedel får lämnas för annan tid än studietid bör därför tillämpas för studier som har bedrivits från och med den 1 juli 2008. Regeringen konstaterar att de efterkontroller som CSN har genomfört och som orsakat de aktuella återkraven avser studier under läsåren 2008/2009 och 2009/2010. Det är således enbart studerande under dessa läsår som har fått eller riskerar att få återkrav. Regeringen bedömer därför att det inte finns något skäl för, såsom vissa remissinstanser har anfört, att de nya bestämmelserna ska vara tillämplig även i fråga om studier som avser tid före detta datum.

Beslut om återkrav när det gäller studier som har bedrivits efter detta datum bör kunna omprövas. Vid omprövningen bör de nya bestämmelserna tillämpas.

8 Konsekvenser

8.1 Viss ökad flexibilitet när gäller för vilken tid studiemedel kan lämnas

8.1.1 Ekonomiska konsekvenser

Regeringen har i propositionen föreslagit att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att studiemedel får lämnas även för annan tid än då den studerande bedriver studier. Vidare görs bedömningen att studiemedel i vissa undantagsfall bör kunna lämnas för 40 veckor under ett normalstudieår, trots att studier bedrivs under ett färre antal veckor under förutsättning att studierna omfattar 60 högskolepoäng. Detta bör enligt regeringens bedömning

dock endast gälla vid högskolestudier på utbildningsprogram som före den 1 januari 2010 har haft ett upplägg som innebär att ett normalstudieår motsvarar mindre än 40 veckor.

Statistik från CSN visar att myndigheten har återkrävt studiemedel som avser 1–4 veckors studier under läsåren 2008/2009 och 2009/2010 till ett belopp av cirka 18 miljoner kronor. Detta belopp avsåg främst återkrav av studiemedel för studier på de utbildningar som berörs av regeringens förslag och bedömning. Mot denna bakgrund uppskattar regeringen att bedömningen om en ökad flexibilitet när det gäller tid som studiemedel kan lämnas för medför att statens inkomster i form av återkrav av studiemedel minskar med mellan tre och sex miljoner kronor årligen. Om studiestödssystemet inte ändras i enlighet med regeringens bedömning, är det dock troligt att de aktuella lärosätena inte skulle bibehålla nuvarande upplägg för de berörda utbildningarna. Studiemedel skulle då ändå lämnas för sådana studier för 40 veckor för ett normalstudieår om 60 högskolepoäng. Regeringen bedömer därför att den aktuella förändringen av studiestödssystemet i praktiken inte kommer att medföra någon påverkan på statens inkomster i form av återkrav av studiemedel. I fråga om utgifterna för studiemedel bedöms den föreslagna förändringen inte leda till ökade kostnader, eftersom CSN för de aktuella utbildningarna regelmässigt beviljar studiemedel till de studerande för 40 veckors studier per normalstudieår utifrån de uppgifter om studietid som de studerande lämnar i sina ansökningar om studiemedel och uppgifter om studietid som lämnas av lärosätena.

Regeringen gör bedömningen att ändringen bör kunna tillämpas retroaktivt i fråga om studier som har bedrivits från och med den 1 juli 2008. Såsom tidigare har anförts bör beslut om återkrav som avser sådana studier kunna omprövas. Detta bedöms innebära en utgiftsökning med 5,4 miljoner kronor 2011.

8.1.2 Administrativa konsekvenser

Förslaget om att studiemedel får lämnas för annan tid än då den studerande bedriver studier bedöms inte ge några betydande konsekvenser för CSN. Eventuella ökade kostnader för myndigheten bedöms kunna hanteras inom myndighetens nuvarande ekonomiska ramar.

8.1.3 Konsekvenser för den enskilde

Regeringens förslag och bedömning i denna proposition innebär att de studerande vid de utbildningar som nämnts i avsnitt 5.1 får möjlighet att få studiemedel motsvarande vad andra studerande får för ett normalstudieår om 60 högskolepoäng, trots att utbildningen är upplagd över ett färre antal veckor. Det blir lättare för de studerande att göra rätt när de ansöker om studiemedel. Vidare kommer de studerande inte att riskera återkrav när de bedriver helårsstudier som är upplagda enligt vad som är ett normalstudieår på de aktuella utbildningarna. För studerande på andra

8.2 Förbättrade adressuppgifter

8.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Regeringens förslag om förbättrade adressuppgifter innebär att en låntagare eller en återbetalningsskyldig för återkrav av studiestöd som inte har aktuell adress registrerad i folkbokföringsregistret blir skyldig att lämna uppgift om adressen till CSN. CSN arbetar redan i dag aktivt med att eftersöka adresser för de låntagare som inte har giltig adress registrerad hos myndigheten. Antalet okända adresser har minskat de senaste åren. Regeringens förslag bedöms minska antalet okända adresser ytterligare.

Regeringen bedömer att förslaget inte medför några kostnadskonsekvenser. Förslaget kan dock på sikt leda till en ökad återbetalning som därmed minskar risken för framtida avskrivningar av studieskulden.

8.2.2 Administrativa konsekvenser

Förslaget om förbättrade adressuppgifter bedöms inte ge några konsekvenser för CSN. Myndighetens pågående arbete med eftersökning av adresser kommer dock att fortsätta.

8.2.3 Konsekvenser för den enskilde

Förslaget om förbättrade adressuppgifter får enligt regeringens bedömning inte några beaktningsvärda negativa konsekvenser för de studerande eller de återbetalningsskyldiga.

8.3 Förlängd preskriptionstid

8.3.1 Ekonomiska konsekvenser

Regeringens förslag om preskription innebär att preskriptionstiden för fordringar förlängs så att en fordran på studiestöd preskriberas 25 år efter tillkomsten av fordran, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Enligt dagens regler riskerar en studiestödsfordran att preskriberas efter tio år, om inte preskriptionen har avbrutits dessförinnan.

Vid preskription av en studieskuld sker en avskrivning av skulden. De senaste åren har drygt 2 miljoner kronor skrivits av på grund av preskription. Förslaget att förlänga preskriptionstiden bedöms ge en utgiftsminskning om 7–10 miljoner kronor årligen med en halvårseffekt 2011. Förslaget bedöms också leda till en ökad återbetalning på sikt.

En förlängning av preskriptionstiden till 25 år kan leda till en viss ökad administrativ belastning för CSN genom att myndigheten under längre tid får ägna sig åt att försöka få misskötsamma låntagare att återbetala. Detta bedöms dock uppvägas av att arbetet med preskriptionsavbrytande åtgärder inte längre kommer att förekomma i samma utsträckning.

8.3.3 Konsekvenser för den enskilde

En förlängning av preskriptionstiden får normalt inte några konsekvenser för de studerande med undantag för ett fåtal studerande. Det gäller de studerande som studerat tidigare men som inte har återbetalat studie-stödsfordringar till CSN under så lång tid att dessa fordringar preskriberas innan de återkommer till studier. Förlängningen av preskriptionstiden medför att dessa studerandes fordringar inte preskriberas efter tio år utan efter 25 år. Detta innebär att de alltjämt har en skuld och att de inte kan få nya lån beviljade så länge de har obetalda skulder.

En längre preskriptionstid medför troligtvis att många som inte har betalat sina skulder under några års utlandsvistelse inte kan undkomma betalning när de återvänder till Sverige. Eftersom huvuddelen av de som missköter sin återbetalning är svenska medborgare, är det inte osannolikt att dessa så småningom antingen återvänder till Sverige och folkbokför sig här igen eller skaffar sig någon tillgång i Sverige som kan bli föremål för utmätning. Incitamentet att betala skulderna direkt när de förfaller till betalning blir troligen också större, eftersom det inte är lika enkelt att hålla sig undan i 25 år som i tio år. En konsekvens av en längre preskriptionstid blir därmed att det är svårare för de återbetalnings-skyldiga att undkomma att återbetala.

9 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

3 kap.

5 §

I paragrafen regleras vilken tid studiemedel får lämnas för. I *fjärde stycket* som är *nytt* anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att studiemedel får lämnas för annan tid än då den studerande bedriver studier. Av första stycket följer att studiemedel får lämnas för varje vecka då den studerande bedriver studier på minst halvtid, om studierna pågår under en sammanhängande tid om minst tre veckor. Den nya bestämmelsen gör det möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen

bestämmer att meddela föreskrifter om att studiemedel får lämnas för annan tid än veckor då den studerande bedriver studier.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.1.

4 kap.

26 §

I paragrafen regleras låntagarens uppgiftsskyldighet gentemot CSN.

I *första* och *andra styckena* har vissa språkliga justeringar gjorts. Justeringarna innebär inte någon ändring i sak.

I *tredje stycket* som är *nytt* anges att en låntagare som inte har sin aktuella adress registrerad i Skatteverkets folkbokföringsdatabas ska lämna uppgift om adressen till CSN. Bestämmelsen innebär en skyldighet för samtliga låntagare som inte har en aktuell adress registrerad i folkbokföringsdatabasen att informera CSN om sin adress. Med aktuell adress avses den adress där låntagaren har sitt boende och kan nås per post som sänds till honom eller henne. Skyldigheten omfattar låntagare bosatta såväl i Sverige som utomlands. Motsvarande bestämmelser finns i 5 kap. 6 a § studiestödslagen i fråga om studiestödmottagare som är återbetalningsskyldiga till följd av återkrav av studiestöd enligt lagen samt i punkten 20 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen i fråga om återbetalningsskyldiga för studielån, studiemedel eller återkrav enligt den äldre studiestödslagen (1973:349).

Adressuppgifter som lämnas in till CSN enligt bestämmelsen är i normalfallet inte föremål för sekretess. Som har beskrivits i avsnitt 6.3.1 kan uppgifter i det enskilda fallet dock vara föremål för sekretess enligt 21 kap. 3 eller 5 § eller 28 kap. 9 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Paragrafen har behandlats i avsnitt 6.3.1.

5 kap.

6 a §

Av paragrafen, som är *ny*, följer att den som är återbetalningsskyldig till följd av återkrav av studiestöd och inte har sin aktuella adress registrerad i Skatteverkets folkbokföringsdatabas ska lämna uppgift om adressen till CSN. Bestämmelsen innebär en skyldighet för samtliga studiestödmottagare som är återbetalningsskyldiga för återkrav som inte har en aktuell adress registrerad i folkbokföringsdatabasen att informera CSN om adressen. Med aktuell adress avses den adress där den återbetalningsskyldige har sitt boende och kan nås per post som sänds till honom eller henne. Skyldigheten omfattar studiestödmottagare bosatta såväl i Sverige som utomlands. Motsvarande bestämmelser finns i 4 kap. 26 § studiestödslagen i fråga om låntagare som återbetalar studielån enligt lagen samt i punkten 20 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen i fråga om återbetalningsskyldiga för studielån, studiemedel eller återkrav enligt den äldre studiestödslagen (1973:349).

Adressuppgifter som lämnas in till CSN enligt bestämmelsen är i normalfallet inte föremål för sekretess. Som har beskrivits i avsnitt 6.3.1

kan uppgifter i det enskilda fallet dock vara föremål för sekretess enligt Prop. 2010/11:113 21 kap. 3 eller 5 § eller 28 kap. 9 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Paragrafen har behandlats i avsnitt 6.3.1.

6 kap.

12 §

Paragrafen är *ny* och reglerar preskription av fordringar som avser återbetalning av studielån eller återkrav av studiestöd.

En fordran som avser återbetalning av studielån eller återkrav av studiestöd preskriberas tjugofem år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Endast fordringar som CSN har gentemot studiestödmottagare omfattas av bestämmelsen. Enligt praxis börjar preskriptionstid när det gäller återbetalning av studielån att löpa i och med utbetalningen av studielån. När det gäller en fordran till följd av beslut om återkrav av studiestöd bör preskriptionstiden räknas från den dag då beslut om återkrav fattas. Motsvarande bestämmelser finns i punkten 21 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen i fråga om fordringar som avser återbetalning av studielån eller studiemedel eller återkrav av studiestöd som har lämnats enligt den äldre studiestödslagen (1973:349). Bestämmelser om preskriptionsavbrott och preskription i övrigt finns i preskriptionslagen (1981:130).

Paragrafen har behandlats i avsnitt 6.4.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till studiestödslagen (1999:1395)

Punkten 1

I bestämmelsen har det gjorts en följdändring med anledning av att det i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna har införts två nya punkter, 20 och 21.

Punkten 20

I bestämmelsen, som är *ny*, anges att den som är återbetalningsskyldig för studielån, studiemedel eller återkrav enligt studiestödslagen (1973:349) och som inte har sin aktuella adress registrerad i folkbokföringsdatabasen ska lämna uppgift om adressen till CSN. Bestämmelsen innebär en skyldighet för den som har tagit emot studiestöd enligt den äldre studiestödslagen och är återbetalningsskyldig för studielån, studiemedel eller återkrav och som inte har en aktuell adress registrerad i folkbokföringsdatabasen att informera CSN om adressen. Med aktuell adress avses den adress där den återbetalningsskyldige har sitt boende och kan nås per post som sänds till honom eller henne. Skyldigheten omfattar studiestödmottagare bosatta såväl i Sverige som utomlands. Motsvarande bestämmelser finns i 4 kap. 26 § den nuvarande studiestödslagen i fråga om låntagare som återbetalar studielån enligt den lagen och i 5 kap. 6 a § samma lag i fråga om

studiestödmottagare som är återbetalningsskyldiga till följd av återkrav av studiestöd enligt den lagen.

Adressuppgifter som lämnas in till CSN enligt bestämmelsen är i normalfallet inte föremål för sekretess. Som har beskrivits i avsnitt 6.3.1 kan uppgifter i det enskilda fallet dock vara föremål för sekretess enligt 21 kap. 3 eller 5 § eller 28 kap. 9 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.3.1.

Punkten 21

Bestämmelsen är *ny*. Den reglerar preskriptionstiden för fordringar som avser återbetalning av studielån eller studiemedel eller återkrav av studiestöd som har lämnats enligt studiestödslagen (1973:349) och som uppkommit före den 1 juli 2011 och som inte har preskriberats före det datumet. Sådana fordringar preskriberas tjugofem år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Endast fordringar som CSN har gentemot studiestödmottagare omfattas av bestämmelsen. Enligt praxis börjar preskriptionstid när det gäller återbetalning av studielån att löpa i och med utbetalningen av studielån. När det gäller en fordran till följd av beslut om återkrav av studiestöd bör preskriptionstiden räknas från den dag då beslut om återkrav fattas. Motsvarande bestämmelser finns i 6 kap. 12 § studiestödslagen i fråga om fordringar som avser återbetalning av studielån och återkrav av studiestöd enligt den lagen. Bestämmelser om preskriptionsavbrott och preskription i övrigt finns i preskriptionslagen (1981:130).

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.4.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 2011.

Föreskrifter som meddelas i anslutning till 3 kap. 5 § fjärde stycket får omfatta även studier som har bedrivits före den 1 juli 2011. Föreskrifter som meddelas enligt bestämmelsen får således även avse studier som har bedrivits före lagens ikraftträdande.

Bestämmelsen i 6 kap. 12 § får tillämpas även i fråga om fordringar som har uppkommit före ikraftträdandet under förutsättning att fordran inte har preskriberats före det datumet.

Sammanfattning av promemorian Ökad flexibilitet inom studiestödssystemet (U2011/1614/SV)

Prop. 2010/11:113
Bilaga 1

Promemorian har utarbetats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) och innehåller förslag om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att studiemedel får lämnas för annan tid än studietid. Vidare görs i promemorian bedömningen att studiemedel bör kunna lämnas för 40 veckor under ett normalstudieår, trots att studier bedrivs under ett färre antal veckor. Studierna bör dock totalt sett omfatta 60 högskolepoäng och bedrivs i minst 36 veckor under ett normalstudieår. Detta bör bara gälla vid högskolestudier på utbildningsprogram som före den 1 januari 2010 har haft ett upplägg som innebär att ett normalstudieår motsvarar mindre än 40 veckor men minst 36 veckor. Förslaget innebär förändringar i studiestödslagen (1999:1395) och studiestödsförordningen (2000:655).

Lagförslag i promemorian Ökad flexibilitet inom studiestödssystemet (U2011/1614/SV)

Prop. 2010/11:113
Bilaga 2

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 § studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 §

Studiemedel får lämnas för varje vecka då den studerande bedriver studier på minst halvtid. Studierna måste dock pågå under en sammanhängande tid om minst tre veckor.

Studiemedel får lämnas bara för sådan del av studietid som omfattas av den kursplan eller motsvarande som gäller för utbildningen.

Bestämmelser om studiemedel under sjukdom och ledighet finns i 24 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att studiemedel får lämnas för annan tid än den som avses i första stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.
2. Föreskrifter som meddelas enligt 3 kap. 5 § tredje stycket får tillämpas även i fråga om studier som har bedrivits före ikraftträdandet.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över promemorian Ökad flexibilitet inom studiestödssystemet (U2011/1614/SV)

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Centrala studiestödsnämnden, Överklagandenämnden för studiestöd, Högskoleverket, Uppsala universitet, Linköpings universitet, Lunds universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Luleå tekniska universitet, Chalmers tekniska högskola, Sveriges Universitets- och högskoleförbund, Sveriges förenade studentkårer, Saco Studentråd, Tekniska Högskolans studentkår, Chalmers studentkår, Teknologkåren vid Luleå tekniska universitet, Uppsala teknolog- och naturvetarkår, Linköpings teknologers studentkår, Teknologkåren vid Lunds tekniska högskola och Umeå Naturvetar- och teknologkår.

Statskontoret har meddelat att myndigheten avstår från att yttra sig över promemorian.

Spontana remissvar har inkommit från Mälardalens högskola, Jusek, Lärarnas Riksförbund, Naturvetarna, Sveriges Ingenjörer, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges Tandläkarförbund och Uppsala studentkår.

Förteckning över remissinstanser som inbjudits och närvarat vid remissmötet den 25 mars 2011

Inbjudna

Centrala studiestödsnämnden, Överklagandenämnden för studiestöd, Högskoleverket, Statskontoret, Uppsala universitet, Lunds universitet, Linköpings universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Luleå tekniska universitet, Chalmers tekniska högskola, Sveriges Universitets- och högskoleförbund, Sveriges förenade studentkårer, Saco Studentråd, Tekniska Högskolans studentkår, Chalmers studentkår, Teknologkåren vid Luleå tekniska universitet, Uppsala teknolog- och naturvetarkår, Linköpings teknologers studentkår, Teknologkåren vid Lunds tekniska högskola och Umeå Naturvetar- och teknologkår.

Närvarande

Centrala studiestödsnämnden, Uppsala universitet, Lunds universitet, Umeå universitet, Göteborgs universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Luleå tekniska universitet, Chalmers tekniska högskola, Sveriges Universitets- och högskoleförbund, Sveriges förenade studentkårer, Sveriges akademikers centralorganisation, Saco Studentråd, Tekniska Högskolans studentkår, Chalmers studentkår, Uppsala teknolog- och naturvetarkår, Linköpings teknologers studentkår, Teknologkåren vid Lunds tekniska högskola, och Sveriges Ingenjörer.

Sammanfattning av delbetänkandet Förbättrad återbetalning av studieskulder (SOU 2010:54) i aktuella delar

Prop. 2010/11:113
Bilaga 5

Utredningen om ett rättvisare och enklare studiemedelssystem för utlandsstudier i en globaliserad värld har i uppdrag att lämna förslag till hur systemet för studiemedel utomlands kan förenklas, förbättras och effektiviseras. I uppdraget ingick även att lämna förslag till förändringar i de regelverk som styr Centrala studiestödsnämndens (CSN) fordringshantering. I delbetänkandet Förbättrad återbetalning av studieskulder har utredningen lämnat förslag som rör de regelverk som styr CSN:s fordringshantering. Utredningen ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 31 mars 2011. I det nedanstående redovisas sammanfattningar av de delar av kommitténs delbetänkande som ligger till grund för vissa av förslagen i denna proposition.

En skyldighet för studiestödstagare att lämna aktuell adress till CSN

I dagens regelverk finns det inte någon tydligt uttryckt skyldighet för låntagare att uppge aktuell adress till CSN. Utredningen anser att det är viktigt att CSN har aktuella adresser till låntagare så att CSN kan nå dem med information, årsbesked och avier. I synnerhet är det, enligt utredningen, viktigt att CSN har aktuella adresser till låntagare som inte sköter återbetalningen eftersom indrivningsåtgärder förutsätter att CSN når låntagaren. Utredningen föreslår därför att det bör införas en skyldighet för låntagare att lämna aktuell adress till CSN. En sådan adresskyldighet bör även omfatta personer som är återbetalningsskyldiga för återkrav av studiestöd.

Enligt direktiven skulle utredaren också se över vilka sanktioner som kan vara lämpliga om skyldigheten att lämna adress inte efterlevs. Utredningen har funnit att sanktioner om adresskyldigheten inte efterlevs som närmast verkningslösa då låntagaren inte kan delges en sådan sanktion på grund av att CSN inte har den aktuella adressen. Utredningen menar därför att någon sanktion inte bör införas. Konsekvensen av att det inte är möjligt att införa en effektiv sanktion, kan enligt utredningen medföra att en skyldighet att lämna aktuell adress inte skulle leda till önskad effekt. Utredningen anser dock att en bestämmelse om adresskyldighet bör införas trots detta. Enligt utredningen har en sådan bestämmelse i vart fall ett betydande signalvärde och en lagstadgad skyldighet kan i sig utgöra incitament att lämna adressuppgift.

Förlängd preskriptionstid för studiestödsfordringar

I de fall CSN inte når en låntagare kan myndighetens fordran på denne preskriberas efter 10 år. Enligt utredningen är det inte rimligt att många skötsamma låntagare ska ha en återbetalningstid om 25 år eller längre, medan misskötsamma låntagare ska kunna vara helt skuldfria efter 10 år. Eftersom återbetalning av studielån enligt nuvarande lånesystem som huvudregel ska vara 25 år bör, enligt utredningen, i linje med detta

preskriptionstiden förlängas till 25 år. Utredningen anser inte att det föreligger några bärande invändningar mot att förlänga preskriptionstiden, eftersom det inte finns något större skyddsintresse för de låntagare som missköter återbetalningen av sina studieskulder. Den förlängda preskriptionstiden ska gälla retroaktivt, det vill säga att den ska gälla för alla fordringar även de från de äldre lånesystemen som uppkommit före det att den nya bestämmelsen trätt i kraft.

Prop. 2010/11:113
Bilaga 5

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1999:1395) dels 4 kap. 26 § och punkten 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 5 kap. 6 a § och 6 kap. 9 a §, och närmast före 5 kap. 6 a § och 6 kap. 9 a § nya rubriker av följande lydelse,

dels att det i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska införas två nya punkter, 20 och 21, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

26 §

En låntagare som inte har aktuell adress registrerad i folkbokföringsregistret, ska till Centrala studiestödsnämnden lämna uppgift om aktuell adress.

Låntagaren skall lämna Centrala studiestödsnämnden de uppgifter som är av betydelse för tillämpningen av detta kapitel.

En låntagare ska till Centrala studiestödsnämnden även lämna andra uppgifter som är av betydelse för tillämpningen av detta kapitel.

En låntagare som har fått årsbeloppet nedsatt är skyldig att omedelbart underrätta Centrala studiestödsnämnden, om någon omständighet som föranlett nedsättningen inte längre föreligger.

5 kap.

Uppgiftsskyldighet

6 a §

En återbetalningsskyldig för återkrav av studiestöd som inte har aktuell adress registrerad i folkbokföringsregistret, ska till Centrala studiestödsnämnden lämna uppgift om aktuell adress.

6 kap.

Preskription

9 a §

En fordran på studiestöd preskriberas tjugofem år efter tillkomsten, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001, då studiestödslagen (1973:349) och lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa ska upphöra att gälla. Äldre bestämmelser gäller fortfarande, förutom vad som anges i punkterna 13–19, i fråga om studiestöd som avser tid före ikraftträdandet. Vad som sägs om inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital i 4 kap. 21 §, 8 kap. 4 § och 9 kap. 2 § studiestödslagen (1973:349) samt i punkten 2 f i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:877) om ändring i studiestödslagen (1973:349), ska dock från och med taxeringsåret 2002 i stället avse överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001, då studiestödslagen (1973:349) och lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa ska upphöra att gälla. Äldre bestämmelser gäller fortfarande, förutom vad som anges i punkterna 13–21, i fråga om studiestöd som avser tid före ikraftträdandet. Vad som sägs om inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital i 4 kap. 21 §, 8 kap. 4 § och 9 kap. 2 § studiestödslagen (1973:349) samt i punkten 2 f i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:877) om ändring i studiestödslagen (1973:349), ska dock från och med taxeringsåret 2002 i stället avse överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital.

20. Den som är återbetalningskyldig för studielån, återbetalningspliktiga studiemedel eller återkrav enligt studiestödslagen (1973:349) och som inte har aktuell adress registrerad i folkbokföringsregistret, ska till Centrala studiestödsnämnden lämna uppgift om aktuell adress.

21. En fordran som avser återbetalning eller återkrav av studiestöd som har lämnats enligt studiestödslagen (1973:349) och som uppkommit före den 1 juli 2011 och inte preskriberats dessförinnan, preskriberas tjugofem år efter tillkomsten, om inte preskriptionen har avbrutits dessförinnan.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

2. Bestämmelsen i 6 kap. 9 a § tillämpas även i fråga om fordran som har uppkommit före ikraftträdandet, under förutsättning att fordran inte har preskriberats dessförinnan.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över delbetänkandet Förbättrad återbetalning av studieskulder (SOU 2010:54)

Prop. 2010/11:113
Bilaga 7

Efter remiss har yttrande över delbetänkandet avgetts av Riksdagens ombudsmän, Svea hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Umeå, Förvaltningsrätten i Linköping, Malmö Tingsrätt, Domstolsverket, Försäkringskassan, Riksgälden, Ekonomistyrningsverket, Kronofogdemyndigheten, Statskontoret, Uppsala universitet, Mittuniversitetet, Malmö Högskola, Centrala studiestödsnämnden, Överklagandenämnden för studiestöd, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation och Sveriges Universitets- och Högskoleförbund.

Följande instanser har inga synpunkter eller har angett att de avstår från att lämna synpunkter: Riksrevisionen, Förvaltningsrätten i Göteborg, Gävle Tingsrätt, Justitiekanslern, Inspektionen för socialförsäkringen, Skatteverket, Sveriges Kommuner och Landsting, Landsorganisationen i Sverige och Svenska Bankföreningen.

Utbildningsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 april 2011

Närvarande: statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Larsson, Erlandsson, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd

Föredragande: statsrådet Sabuni

Regeringen beslutar proposition 2010/11:113 Ökad flexibilitet och förbättrad återbetalning inom studiestödssystemet.